

Popytowe przyczyny inflacji w Polsce

Wstęp

W każdej gospodarce wzrost cen zależy od przyczyn popytowych oraz podażowych. Rozpoznanie, jak dużą rolę odgrywają poszczególne przyczyny jest ważną informacją dla osób prowadzących politykę gospodarczą.

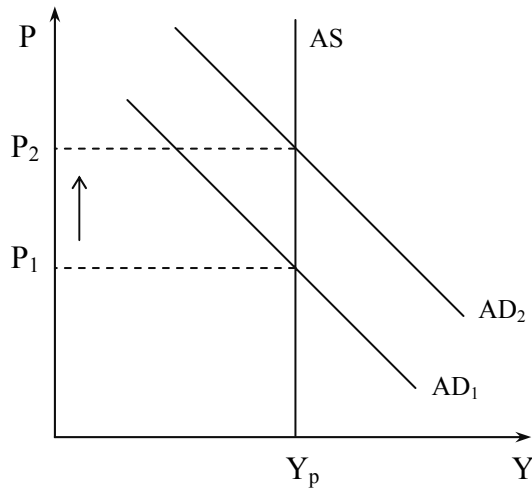
Głównym celem opracowania jest przedstawienie znaczenia popytowych czynników w kształtowaniu poziomu inflacji w Polsce. Problematyka ta jest omówiona w drugiej, empirycznej części opracowania. W pierwszej, teoretycznej, omówiono istotne problemy związane z inflacją popytową.

Okres badawczy obejmuje lata 2001–2007. Wszystkie wielkości przedstawione w opracowaniu są danymi na koniec prezentowanych okresów, tzn. na koniec poszczególnych lat oraz kwartałów.

Inflacja popytowa w teorii

W teorii ekonomii wyróżnia się wiele rodzajów inflacji. Wyszczególnia się je ze względu na tempo i nasilenie, przyczyny, wpływ na przebieg procesów wzrostu gospodarczego, przejawy i skutki oraz sposoby i możliwości jej przeciwdziałania [Kołodko, 1987]. W tym opracowaniu najważniejszy jest podział inflacji ze względu na przyczyny. Wyróżnia się inflację popytową (ciągnioną w górę) oraz podażową.

Inflacja popytowa występuje wówczas gdy, *ceteris paribus*, wzrasta popyt globalny. Gdy natomiast uchylimy założenie *ceteris paribus*, występuje ona wtedy, gdy popyt globalny wzrasta szybciej niż zagregowana podaż. Analizowaną inflację przedstawia rysunek 1. Punktem wyjścia jest poziom cen P_1 . Wówczas popyt globalny AD_1 równy jest podaży globalnej AS . Pobudzenie zagregowanego popytu wytrąca gospodarke z istniejącej równowagi. Graficznie obrazuje to przesunięcie krzywej popytu globalnego w prawo. Na rysunku 1 powstaje nowa krzywa popytu AD_2 . Gospodarka po dostosowaniach osiąga nowy stan równowagi. Jest on wyznaczony przy poziomie cen P_2 ($AD_2 = AS$). Wzrost cen z poziomu P_1 do P_2 obrazuje inflację popytową.

Rysunek 1
Inflacja popytowa

Wysokość inflacji popytowej w krótkim okresie zależy od siły oddziaływania popytu oraz elastyczności krzywej podaży AS. Kąt nachylenia krzywej podaży jest jedną z fundamentalnych kontrowersji dotyczących teorii inflacji między głównymi szkołami makroekonomicznymi. Na rysunku 1 krzywa AS jest pionowa. Jest to ujęcie nowej szkoły klasycznej oraz szkoły realnego cyklu koniunkturalnego. Szkoła klasyczna formułuje swoją podstawową tezę o superneutralności pieniądza, tzn. o nieefektywności tradycyjnej polityki popytowej, nawet w krótkim okresie. Głównymi przyczynami tego są: 1) racjonalne oczekiwania, czyli poprawne ocenianie przyszłości na podstawie zdobytych i przetworzonych informacji, 2) hipoteza o ciągłym równoważeniu się rynków, rozumiana w sensie walrasowskim, czyli stałe reagowanie podmiotów na ceny, oraz 3) hipoteza łącznej podaży, czyli problem błędów percepcji jednostek gospodarczych [Garbicz, 2000].

Ekonomiści realnego cyklu twierdzą, iż źródłem wahań produkcji i zatrudnienia są losowe, trwałe szoki podażowe, a nie zaburzenia popytowe. Zmiany w produkcji wynikają ze zmian czynników realnych, a nie pieniężnych. W gospodarce występują szoki pozytywne: postęp techniczny i organizacyjny, wzrost wydajności pracy, spadek cen energii czy innych czynników produkcji, jak i negatywne: wzrost cen energii, wzrost płac, wojny, klęski żywiołowe. Nieprzewidziane szoki wywołują zmiany produkcji, gdyż podmioty gospodarcze odpowiadają na spowodowane tymi fluktuacjami względne zmiany podaży pracy, konsumpcji i inwestycji.

Natomiast nowa szkoła keynesowska uznaje wysoką elastyczność krzywej podaży AS. Znalezienie wiarygodnych przyczyn sztywności płacowo-cenowych, których brakowało tradycyjnemu keynesizmowi, może uzasadniać wykorzystanie polityki popytowej do oddziaływania na poziom aktywności gospodarczej nawet przy racjonalnych oczekiwaniach. Część ekonomistów tej szkoły skupia swoją uwagę na wyjaśnieniu sztywności płac i cen nominalnych, część zaś na wielkościach realnych [zob. Snowdon, Vane, Wynarczyk, 1998].

Wzrost popytu globalnego, jako czynnika sprawczego inflacji popytowej, wynika ze wzrostu jego elementów składowych. Na jego poziom wpływają następujące kategorie [Begg, 2003]:

$$AD = C + I + G + NX \quad (1)$$

gdzie:

C – konsumpcja,

I – inwestycje,

G – zakupy rządowe,

NX – eksport netto, czyli eksport – import.

Zmiana każdej z powyższych kategorii zależy od wielu czynników ekonomicznych, ale również pozaekonomicznych. Przedstawiając problem bardzo ogólnie należy stwierdzić, iż do najważniejszych determinant popytu globalnego należą:

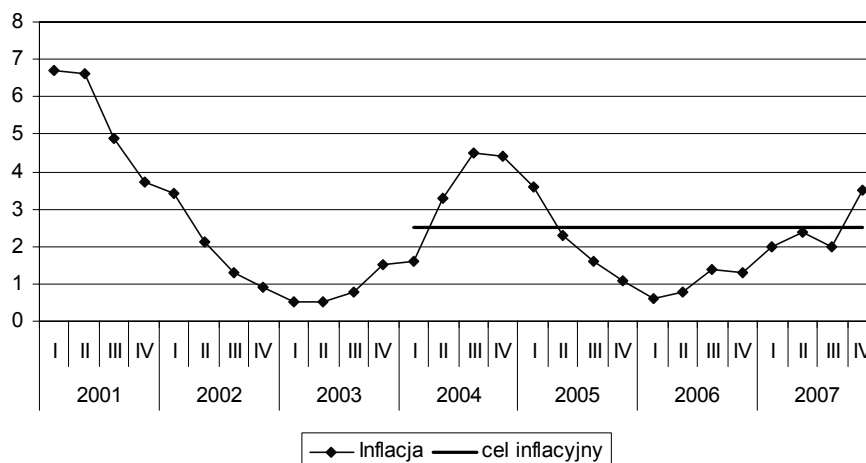
- bieżące wielkości dochodu i majątku,
- przewidywania podmiotów dotyczące przyszłych konkretnych parametrów ekonomicznych (m.in. osiąganego dochodu, oszczędności czy zmian majątkowych), jak i całej koniunktury; dlatego ważną rolę odgrywają wskaźniki opisujące oczekiwania konsumentów i inwestorów,
- poziom realnej stopy procentowej (liczonej *ex ante*),
- poziom zaciągniętych kredytów i innych zobowiązań,
- czynniki związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, m.in. stopień wolności gospodarczej, poziom biurokracji i bezpieczeństwa,
- polityka wydatkowa i podatkowa państwa i samorządów,
- kurs walutowy,
- popyt zagraniczny na towary krajowe.

Trzeba wyraźnie podkreślić, że nie może dojść do procesów inflacyjnych bez naruszenia równowagi monetarnej, czyli bez uprzedniego, a co najmniej równoległego wystąpienia nadmiaru pieniądza w obiegu lub przyspieszenia tempa jego cyrkulacji [Pollok, 2000]. Dlatego czynniki tworzące inflację popytową dają się sprowadzić do głównego czynnika, jakim są procesy monetarne. Można tutaj skorzystać z koncepcji luki inflacyjnej. Wykorzystuje ona równanie Fishera ($MV = PY$). Z tożsamości tej, przez podstawienie za Y potencjalnego PKB, a za

V szacowanej długookresowej szybkości obiegu pieniądza, wyprowadza się tzw. potencjalny poziom cen P^* , tj. poziom cen dla stanu długookresowej równowagi makroekonomicznej. Potencjalny poziom cen P^* wyznacza zatem stan równowagi pomiędzy popytem na pieniądź a podażą dóbr i usług. W takich warunkach dodatkowa podaż pieniądza, której nie odpowiada dodatkowa ilość dóbr i usług, musi powodować wzrost cen, o ile niezmienna pozostaje także skłonność do utrzymywania zasobów pieniężnych. Odchylenie potencjalnego poziomu cen od aktualnego stanowi tzw. inflacyjną (dodatnią) lub deflacyjną (ujemną) lukę cenową. Zmiana tego odchylenia wskazuje na przyspieszenie bądź spowolnienie inflacji w przyszłym okresie. Na faktyczny poziom cen mają jednak wpływ nie tylko czynniki monetarne. Zakłócenia te powodują wystąpienie procesów dostosowawczych, prowadzących jednak w długim okresie do stanu równowagi. W idealnej sytuacji zmiany luki cenowej wyprzedzają zmiany poziomu cen w sposób regularny (stałe przesunięcie czasowe) i mogą być dobrym prognozykiem [Szpunar, 2000]. W praktyce okres tych szacunków nie może być zbyt długi ze względu na dużą zmienność procesów gospodarczych.

Poziom inflacji a polityka pieniężna NBP

W analizowanych latach 2001–2007 poziom rocznej inflacji w Polsce (wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych) wykazywał znaczną zmienność i układał się sinusoidalnie (rys. 2). Największy poziom inflacji osiągnęła w 1 kw. 2001 r. – 6,7%, a najniższy w 1 i 2 kw. 2003 r. – 0,5%.

Rysunek 2

Roczna inflacja w Polsce w %

Źródło: www.stat.gov.pl

Analizując rysunek 2 można wyróżnić cztery okresy w kształtowaniu się polskiej inflacji. Okresy te można w przybliżeniu ująć w ramy roczne. Pierwszy okres to lata 2001–2002. Występował wówczas proces znacznej dezinflacji. Drugi okres obejmuje lata 2003–2004. Charakteryzował się on przyspieszeniem tempa wzrostu cen do 4,4% w 4 kw. 2004 roku. Trzeci okres to 2005 rok, kiedy inflacja ponownie malała. Czwarty okres obejmuje lata 2006–2007. Wówczas inflacja w Polsce zaczęła systematycznie rosnąć, choć w tempie niebudzącym poważniejszych obaw.

Na takie kształtowanie się wskaźnika cen wpływ miało wiele przyczyn, zarówno popytowych, jak i podażowych, wewnętrznych, jak i zewnętrznych. W niniejszym opracowaniu analizie zostanie poddane znaczenie polityki monetarnej NBP, która ma istotny wpływ na popyt krajowy.

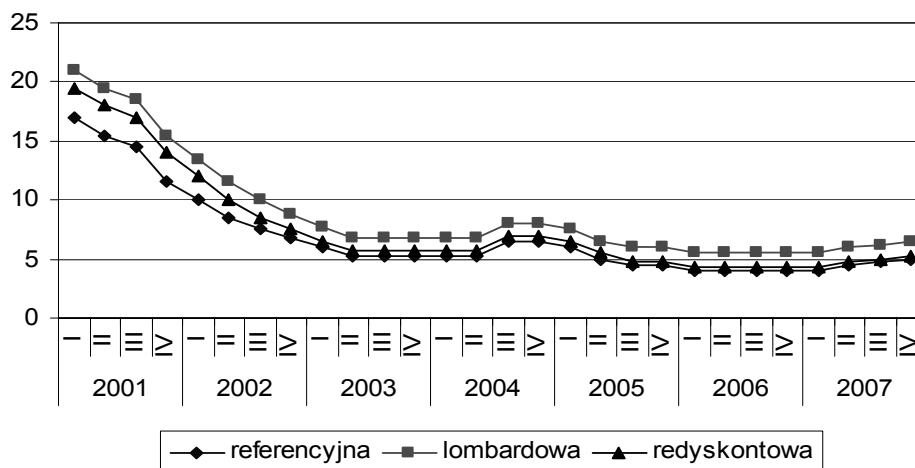
Od 1999 roku polityka pieniężna w Polsce, aby zrealizować wyznaczone wielkości celu finalnego, była oparta na strategii bezpośredniego celu inflacyjnego. Charakteryzuje się ona następującymi cechami [Kokoszczynski, 2004]:

- publiczne ogłaszanie średniookresowego, skwantyfikowanego celu inflacyjnego,
- formalnoprawne przyjęcie stabilności cen jako najważniejszego średnio- i długookresowego celu polityki pieniężnej,
- wykorzystywanie wielu wskaźników ekonomicznych w procesie podejmowania decyzji,
- zwiększona przejrzystość strategii oparta na intensywnej komunikacji z opinią publiczną i rynkami finansowymi,
- zwiększona odpowiedzialność banku centralnego za realizację celów inflacyjnych.

W Polsce w badanym okresie i obecnie cel finalny polityki monetarnej NBP jest jasno określony. Został on sformułowany w ustawie o NBP i brzmi: „... utrzymanie stabilnego poziomu cen, przy jednoczesnym wspieraniu polityki gospodarczej Rządu, o ile nie ogranicza to podstawowego celu NBP” [Ustawa..., 1997]. Polski bank centralny w swoim działaniu skupiał się przede wszystkim na stabilności cen, co w praktyce rozumiane było jako prowadzenie polityki pieniężnej nakierowanej na dezinflację, a później utrzymanie niskiej inflacji.

Do zrealizowania tak określonego celu głównego Narodowy Bank Polski wykorzystywał wiele instrumentów. Podstawowymi instrumentami, najbardziej zgodnymi ze strategią bezpośredniego celu inflacyjnego, były stopy procentowe, a szczególnie stopa referencyjna (rys. 3).

Określanie znaczenia stóp procentowych w kształtowaniu się polskiej inflacji jest zadaniem trudnym, ale ważnym. W badaniu zależności pomiędzy parametrami należy uwzględnić opóźnienia czasowe. Analizując zależność między nominalną stopą referencyjną a roczną stopą inflacji w latach 2001–2007

Rysunek 3

Stopy procentowe Narodowego Banku Polskiego w %

Źródło: www.nbp.pl.

stwierdzono, że największą wartość współczynnik korelacji Persona osiągnął przy braku jakichkolwiek opóźnień kwartalnych i wyniósł on 0,786. Natomiast przy opóźnieniu inflacji o 1 kwartał osiągnął poziom 0,639. Są to wysokie wartości, świadczące o silnym związku badanych parametrów. Jednak zupełnie nie pokazują wpływu stóp procentowych na inflację, lecz odwrotnie, wpływ stopy inflacji na decyzje Narodowego Banku Polskiego. Współczynniki te są dodatnie, natomiast teoria mówi, że spadek stóp powinien przyspieszać wzrost cen, więc współczynniki powinny być ujemne. Dane te świadczą, iż bieżąca inflacja była ważnym czynnikiem wpływającym na bieżące stopy NBP.

Pierwszy ujemny współczynnik korelacji Persona między nominalną stopą referencyjną a stopą inflacji pojawia się przy opóźnieniu inflacji o 4 kwartały (-0,134). Jest to jednak wartość bardzo niska. Największa siła związku badanych kategorii ekonomicznych występowała przy uwzględnieniu przesunięcia czasowego 6–7 kwartałów. Współczynnik korelacji dla 6 kwartałów wyniósł -0,487, a dla 7 kwartałów -0,483. Są to już wielkości na tyle duże, iż należy stwierdzić istnienie wpływu banku centralnego na ograniczanie inflacji. Jednak ten wpływ nie jest tak znaczący, jak można by przypuszczać opierając się na teorii makroekonomii, a szczególnie teorii polityki pieniężnej. Najbardziej zaskakujący jest wynik badania, gdy do analizy włączymy stopy procentowe z lat 1999–2000 wykorzystywane przy opóźnieniach inflacji. Wówczas do 8 kwartałów żaden współczynnik Persona nie jest ujemny. Oznacza to, że inne czynniki wpływające na inflację w Polsce były silniejsze.

Analizując dane z tabeli 1 widać, że NBP w żadnym roku nie zrealizował zakładanego poziomu inflacji na koniec roku. Nie jest to dla wiarygodności banku centralnego dobra sytuacja. Odchylenia w górę wystąpiły w latach 2004 oraz 2007. W pozostałych latach inflacja była niższa od zakładanej.

Tabela 1

Odchylenia rzeczywistej inflacji od zakładanej w pkt. proc.

Pozycja	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Założenia	6,0–8,0	3,0 +/-1	3,0 +/-1	2,5 +/-1	2,5 +/-1	2,5 +/-1	2,5 +/-1
Wykonanie	3,7	0,9	1,5	4,4	1,1	1,3	3,5
Odchylenie	-2,3	-2,1	-1,5	+1,9	-1,4	-1,2	+1,0

Źródło: Sprawozdania z wykonania założeń polityki pieniężnej w poszczególnych latach 2001–2007, NBP, Warszawa 2002–2008, www.stat.gov.pl, obliczenia własne.

Mimo zastrzeżeń co do realizacji rocznych poziomu inflacji, cel zapisany w *Średniookresowej strategii polityki pieniężnej na lata 1999–2003* został osiągnięty. Było to możliwe, obok wielu przyczyn zależnych i niezależnych od Narodowego Banku Polskiego, również dzięki sprytnemu zapisowi, że inflacja na koniec 2003 roku powinna być poniżej 4%.

Inflacja a poziom i struktura popytu globalnego

Inflacja popytowa, zgodnie z tym co przedstawiono w teoretycznej części opracowania, występuje wówczas gdy, *ceteris paribus*, wzrasta popyt globalny. Gdy natomiast w gospodarce wszystkie parametry ekonomiczne zostaną ujęte dynamicznie, występuje ona wtedy, gdy popyt globalny wzrasta szybciej niż zregulowana podaż, czyli produkt krajowy brutto. Tak więc zmiany popytu finalnego oraz ich relacja w stosunku do zmian PKB są podstawą w analizie inflacji popytowej w każdym kraju.

W analizowanych latach 2001–2007 popyt krajowy w Polsce zmieniał się dynamicznie (tab. 2). W żadnym roku jego wartość nie obniżyła się. Od 2001 do 2004 roku dynamika popytu nie zmniejszała się, osiągając na koniec tego okresu poziom 9%. Ograniczenie dynamiki nastąpiło w 2005 roku. Jednak w następnych latach popyt krajowy wzrastał coraz szybciej. Największą dynamikę osiągnął w 2007 roku – 12,1%. Jeszcze bardziej intensywne były zmiany eksportu i importu. Eksport wzrastał w każdym roku badanego okresu. Najmniejszy wzrost zanotowano w 2001 roku, największy zaś w 2006 roku – 14,6%. Spadek importu wystąpił tylko w 2001 roku. Analizując przyrosty importu należy stwierdzić, iż najmniejszy wzrost wystąpił w 2001 roku (2,6%), największy zaś w 2006

Tabela 2

Dynamika popytu globalnego i PKB w Polsce w %

Pozycja	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Popyt krajowy	1,9	3,4	3,4	9,0	4,5	8,9	12,1
Spożycie	6,3	6,1	3,0	7,1	5,2	6,8	9,0
Akumulacja	-12,5	-7,0	4,9	17,4	1,7	18,1	23,3
Eksport	3,1	4,8	14,2	14,0	8,0	14,6	8,4
Import	-5,3	2,6	9,3	15,2	4,7	17,4	12,4
PKB	1,2	1,4	3,9	5,3	3,6	6,2	6,6
Inflacja	3,7	0,9	1,5	4,4	1,1	1,3	3,5

Źródło: Roczniki Statystyczne RP, GUS, Warszawa 2006–2007, Sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej w 2007 r., Warszawa 2008, obliczenia własne.

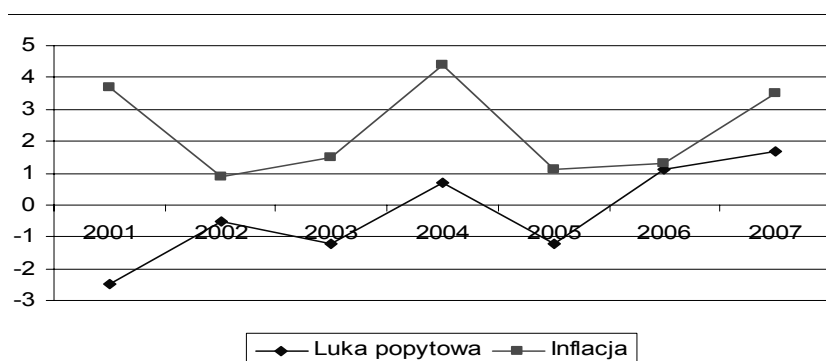
roku (17,4%). Główną przyczyną takich zmian badanych kategorii były warunki makroekonomiczne w kraju, a szczególnie polityka gospodarcza oraz coraz szybszy wzrost produktu krajowego brutto.

Analizując dane zawarte w tabeli 2 można wnioskować, iż wpływ zmian wartości popytu krajowego na poziom inflacji był wyraźny, lecz niski. Potwierdza to obliczony współczynnik korelacji, który dla tej zależności osiągnął wartość 0,373. Tak niewielki związek nie jest zaskoczeniem w rzeczywistej gospodarce. Zgodnie z teorią większości szkół ekonomicznych, wzrost popytu globalnego dzieli się na wzrost produkcji oraz wzrost cen. Problemem jest czas, w którym ten podział następuje, oraz długość trwania efektów, które można przypisać poszczególnym kategoriom.

Oceniając znaczenie zmian popytu krajowego w kształtowaniu inflacji należy uwzględnić efekt produkcyjny przyrostów popytu finalnego. Badanie samej zależności pomiędzy popytem a PKB wykazuje bardzo istotny związek między tymi wielkościami. Czy oznacza to, że zmiany popytu krajowego w bardzo dużym stopniu wpływały na wzrost produkcji w Polsce? Na takie pytanie bardzo trudno jest jednoznacznie odpowiedzieć. W teorii, ale również w praktyce, zmiany zagregowanej podaży mogą wynikać ze zmian popytu, ale również z przyczyn pozapopytowych, np. wzrostu wydajności czy postępu technicznego. Obrazując problem graficznie, trudne w praktyce jest określenie, czy zmiany produkcji wynikały z płasko nachylonej krzywej podaży, czy z przesunięć tej krzywej. Jest to istotne, gdyż umożliwia określenie, czy zmiany w gospodarce są przejściowe, czy trwałe. Stwierdzenie, jak dokładnie wyglądała krzywa podaży w Polsce w tym opracowaniu jest niemożliwe. Wydaje się jednak, iż roczne nachylenia wykazywały dużą zmienność.

Niezależnie od przyczyn, zmiany PKB spełniają rolę, która w zasadniczy sposób wpływa na poziom inflacji. Wzrost popytu, któremu odpowiada taki sam

wzrost produkcji, nie wywołuje zwiększenia poziomu cen. Dlatego tutaj zbadano zależność między luką popytową a wielkością inflacji. Lukę popytową obliczono, odejmując od procentowych przyrostów popytu krajowego procentowe przyrosty produkcji krajowej. Zależność między luką popytową a inflacją w Polsce przedstawia rysunek 4.

Rysunek 4

Luka popytowa a inflacja

Źródło: Sprawozdanie..., www.stat.gov.pl oraz obliczenia własne.

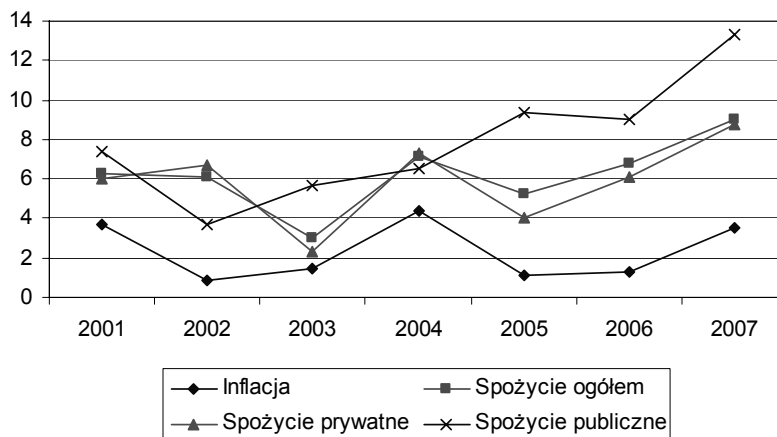
W żadnym roku różnica między inflacją a luką popytową nie była ona ujemna. Największa wystąpiła w 2001 roku i wyniosła 6,2 pkt. proc., a najmniejsza w 2006 roku – 0,2 pkt. proc. Średnia różnica wyniosła 2,6 pkt. proc. Analizując dane oraz wykresy na tym rysunku bardzo trudno jest jednoznacznie stwierdzić, jaki wpływ prezentowana luka miała na inflację. W pełnym okresie 2001–2007 luka nie miała dużego wpływu na inflację. Potwierdza to współczynnik korelacji, który wyniósł 0,159. Jednak inaczej wygląda znaczenie luki, gdy z badania wyłączymy rok 2001 – rok recesji gospodarczej oraz dużych zmian w kosztach produkcji. Wówczas analiza danych pozwala odkryć, iż prezentowana luka miała dość duży wpływ na inflację. Współczynnik korelacji wyniósł 0,621. Wszystko to pozwala wyciągnąć wniosek, że chociaż ważne przyczyny wzrostu cen leżały po stronie popytowej, to istotne przyczyny były również po stronie podażowej. Zarówno w teorii, jak i w praktyce znaczenie popytu krajowego dla inflacji jest duże. Ekspansywna polityka lub/i inne niekorzystne zmiany dotyczące gospodarki mogą w przyszłości zwiększyć jego rolę w przyspieszeniu wzrostu cen. Stanie się tak, gdy wzrost produkcji będzie na niskim poziomie lub/i podaź pieniądza będzie rosła w tempie szybszym niż wzrost potencjalnego PKB.

Ponieważ w latach 2002–2007 rola popytu krajowego jako całości w kształtowaniu inflacji była znacząca, interesującym zagadnieniem jest poznanie, jak zmieniały się poszczególne składniki struktury popytu globalnego. Pozwoli to na dokładniejsze zrozumienie procesów inflacyjnych w Polsce.

W analizowanych latach 2001–2007 w strukturze polskiego popytu globalnego zdecydowanie największe znaczenie miało spożycie, które dzieli się na prywatne (obejmujące gospodarstwa domowe oraz instytucje niekomercyjne) i publiczne (obejmujące sektor instytucji rządowych i samorządowych). Jego udział wahał się od 78,6% w 2007 roku do 84,8% w 2002 roku. Drugą pod względem znaczenia kategorią była akumulacja. Jej udział w popycie finalnym wynosił od 18,6% w 2002 roku do 23,7% w 2007 roku [*Sprawozdanie...* 2008].

Procentowe przyrosty spożycia w Polsce przedstawia rysunek 5. Jego analiza pozwala stwierdzić umiarkowaną zależność pomiędzy tempem zmian spożyciem ogółem a rocznymi zmianami cen. Potwierdza to współczynnik korelacji na poziomie 0,538. Chociaż siła tej zależności jest średnia, to kierunki zmian są w każdym roku prawie identyczne (wyjątek rok 2003). Kiedy tempo wzrostu spożycia ogółem spada, maleje również inflacja. Podobnie układają się zmiany spożycia prywatnego, które miało największy udział w spożyciu ogółem (ok. 60%). Inaczej natomiast przebiegały przyrosty spożycia publicznego. Widać, iż od 2002 roku wzrost tego spożycia był bardzo dynamiczny. Wartości wszystkich spożyć powinny być ciągle i starannie obserwowane, gdyż w gospodarce bezpośrednio powiększają tylko stronę popytową.

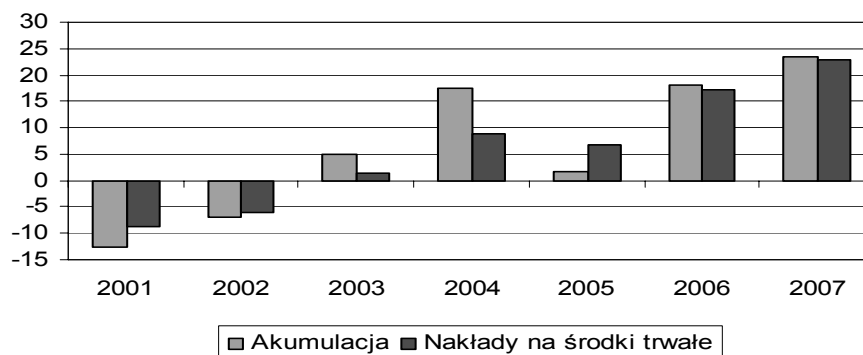
Inaczej niż konsumpcja, akumulacja ma dwa aspekty: popytowy oraz podażowy [zob. Woźniak, 2004]. Dla inflacji oba mają duże znaczenie, działają jednak w przeciwnych kierunkach. Wzrost popytu inwestycyjnego pobudza inflację, natomiast powiększenie zdolności produkcyjnych, a przez to i produkcji, pozwala na ograniczanie wzrostu cen. W Polsce szczególnie duży wzrost akumulacji, a zwłaszcza nakładów na środki trwałe, wystąpił w latach 2006–2007 (rys. 6). Wpłynęło na to wiele przyczyn: korzystne prognozy popytu, dobra sytuacja finansowa przedsiębiorstw, wzrost zadłużenia.

Rysunek 5

Dynamika spożycia w Polsce w %

Źródło: Roczniki Statystyczne RP, GUS, Warszawa 2006–2007, obliczenia własne.

Rysunek 6

Dynamika akumulacji w Polsce w %

Źródło: Roczniki Statystyczne RP, GUS, Warszawa 2006–2007, obliczenia własne.

Zakończenie

Inflacja to jeden z głównych czynników wpływających na rozwój gospodarki, dlatego polityka pieniężna nakierowana jest na utrzymanie jej na niskim poziomie. W Polsce w latach 2001–2007 wpływ nominalnych stóp procentowych na poziom inflacji był wyraźny, lecz na niskim poziomie. Inflacja najsilnie reagowała na zmianę stóp po 6–7 kwartałach.

Najważniejszym czynnikiem popytowym w analizie inflacji jest popyt krajowy, a szczególnie luka popytowa. Obliczono ją, odejmując od procentowych przyrostów popytu krajowego procentowe przyrosty produkcji krajowej. Wpływ luki na zmiany poziomu cen, gdy wyłączono dane z 2001 roku, był znaczący. Władze monetarne powinny bacznie ją obserwować, gdyż w przyszłości stać się może ona głównym zagrożeniem dla zakładanej wielkości inflacji. Wzrost popytu finalnego połączony z niskim tempem wzrostu PKB oraz wzrostem kosztów produkcji wywoła silną zwyżkę poziomu cen.

Literatura

- BEGG D., FISCHER S., DORNBUSCH R. [2003]: *Makroekonomia*, PWE, Warszawa.
- GARBICZ M. [2000]: *Hipoteza racjonalnych oczekiwań a kwestia skuteczności polityki gospodarczej*, „*Ekonomista*”, nr 4.
- KOKOSZCZYŃSKI R. [2004]: *Współczesna polityka pieniężna w Polsce*, PWE, Warszawa.
- KOŁODKO G.W. [1987]: *Polska w świecie inflacji*, KiW, Warszawa.
- POLLOK A. [2000]: *Inflacja w teorii ekonomii*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków.

- Rocznik Statystyczny RP* [2006–2007], GUS, Warszawa.
- SNOWDON B., VANE H., WYNARCZYK P. [1998]: *Współczesne nurty teorii makroekonomii*, WN PWN, Warszawa.
- Sprawozdania z wykonania założeń polityki pieniężnej* [2002–2008], NBP, Warszawa.
- SZPUNAR P. [2000]: *Polityka pieniężna. Cele i warunki skuteczności*, PWE, Warszawa.
- Ustawa z 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim, Dz.U. 1997, Nr 140.
- WOŹNIAK M.G. [2004]: *Wzrost gospodarczy. Podstawy teoretyczne*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków.
- www.nbp.pl
- www.stat.gov.pl

Causes of Demand-Pull Inflation in Poland

Abstract

Inflation is one of main factors influencing economy development. This is the reason why monetary policy is aimed at holding down inflation at low level. In Poland in the years 2001–2007 the influence of nominal interest rates on the level of inflation was unmistakable but on the low level. Inflation reacted changes of interest rates the most strongly after 6–7 quarters.

The most important demand factor in inflation analysis is domestic demand, especially demand gap. Demand gap was computed by subtracting proportional increase of domestic production from proportional increase of domestic demand. The impact of demand gap on the price level changes was significant, excluding data from the year 2001. Monetary authorities ought to observe demand gap intently, because it can become in future main threat for assumed level of inflation. An increase of final demand combined with the low growth GDP rate and increase of production costs will cause intense rise of price's level.